Adalék a magyar érmészethez.

I. Kiadatlan czinkus a XVII-dik századból. *)

A gyöngykerettel körzött előlap terén gyermeki mellkép balról, római öltönyben, fürtős hajzattal, mely fölött felhőből kinyúló kar lombkoszorút tart. Körirat: JOSEPHVS REX HVNGARIÆ. Alul, vonallal elkülönített szeletben, az évszám MDCLXXXVII. és ez alatt hó- s napjelölésül D. IX. DEC. olvasható.

A hátlapon szintén gyöngykeretben, Magyarországnak némi faragványnyal körített monorú vérte látszik, két lebegő szárnyas nemtőtől tartva. A függélyesen keltészelt vértnek czímertanilag jobb oldala öttagú mezőben négy csíkot, balfele pedig hármas vonallal képzett középső dombról felmagasló kettős keresztet tüntet elé; a vért két felét elválasztó függélyes vonalban, a jobboldali második csík fölött jókora gömb mutatkozik. A vért felső faragványát, csüngő lánczocskák nélkül ábrá-

zolt, magyar korona födi. Körirata: IN HOC SIGNO VICTORIA. Legfölül keresztke lebeg, melyet a mondott köriratnak hullámos irányban irt SIGNO szava szakít meg. Legalul, vonallal elkülönzött szeletben, I. M. LINDNER s még alábbi sorban RECHPF. olvastatik.

Ezüstölt sárgarézből készült, eddig egyetlen, példányom nagysága 29 millimètre.

---

*) A *czinkus* nemcsak másnemü *jegy* értelmében, de mint állítják Erdélyben az éremszerü németül úgynevezett *Marke* jelölésére is használt szót, éremtani nyelvünkbe tán fölvehetnők, mint a *barcza* szót *jeton* értelmében elfogadtuk. D.

**) Úgy hiszem igaza van Thaly barátomnak, ha ezen idegen hangzásu szót a német Ziunguss-tól származtatja. R.

Ezen, csak magán nyerészkedési vállalatból keletkezett, s országunk czímerét téves ábrázolatban adó, czinkus az éremtan történetileg értékesb jelenetei közé egyáltalán nem sorolható ugyan; méltónak vélem min lazáltal, hogy a feledéstől megóvassék, mert a magyar érdekű, külföldi czinkusoknak kétségtelenül legrégibb- s legritkábbjaihoz tartozik, és mert III. Ferdinandnak egy szertelenül ritka s tudtomra kiadatlan fémere mellett, ez a régiségre második *érmészeti mű*, melyen országos czímerünk mellé vérttartókul szárnyas nemtők helyezvék. Említenem alig szükséges, hogy veretésére alkalmat I. Józsefnek még gyermekkorában ifjabbik magyar s örökösödési jogon első királylyá koronáztatása nyujtott, mit az alkalommal öszhangzó képvereten túl, azon ünnepélyes cselekvénynek kitett éve, hava s napja kétségbe nem vonhatólag igazol; készítőjének Lindner I. M.-nek nevét sem a Will által elsorolt nürnbergi czinkusgyártók között — holott tudvalevőleg a legtöbb ilyféle mű Nürnbergben készült — sem Neumann Józsefnek a rézérmekről, barczákról és czinkusokról kiadott nagy terjedelmű munkájában nem találom. Lindnert, úgy látszik, műveinek szerfeletti ritkasága német földiei előtt is elfeledtté tevé; legyen a mi történetünk egy mozzanatára kiterjedt figyelme s annak tehetsége szerinti megörökítéséhez járulása meghálálva azzal, hogy mi magyarokul viszont az ő nevét az érmészet terén megemlíttetni kívántak közé veszszük.

Dobóczky Ignácz.

II. Privigyei éremlelet.

Zsigmond király ezüst érmei ismét több válfajjal szaporodtak. Mult évben *Privigyén* két fontot nyomó és 3840 darabra rugó éremlelet jött napfényre, melyet ifj. *Adamik György* úr vétel végett hozzám küldött. Ezen fontos lelet darabjai Rupp. V-dik és VI-dik fajaihoz tartoznak, de igen sok — nevezett szerzőben nem található, válfajjal is díszlenek. Így az V-dik fajnak, melyet az idézett munkának XIX-dik tábláján 533-dik szám alatt látunk, Zsigmond király érmeihez való tartozása kétségtelen, minthogy e nagyszámú leletben kizárólag Zsig-

mond VI-dik fajú pénzeivel fordul elő. A Rupp I. 48. lapján ritkábbnak mondott faj több uj jelzőü válfaját találtam e leletben, jelesen — k-val 1-et,

k — 𝔱 vel 1-et,

k — 𝔴-vel 5-öt,

S — 𝔫-nel 4-et; mig a Ruppban említettek

közül a h—X

k—D

k—ſ

k—R

n—S-félék is, egyedül az n—J bélyegűek hiányával, elő fordultak.

Sokkal több válfajjal gyarapodott ezen lelet által a VI-dik faj. (49. l.)

Tudniillik az a)-félékből megvannak e leletben az:

1. A — ♁

5. — — C

7. m — G

11. P — w

13. V S R-félék, mig a közbeesők, t. i. a 2., 3., 4., 6., 8., 9., 10. és 12-dik nincsenek képviselve; ellenben előfordulnak e következők, melyek az efféléket a 19 hozzáadásával 32-re egészítik ki, t. i.:

1. . — .

2. — — Є

3. Є — S

4. I — C

5. I — S

6. k — C

7. k — k

8. M — C

9. m — 7

10. — — M

11. n — B

12. O — —

13. — — P

14. — — R

15. S — C

16. S — 7
17. — — ℞
18. — — V
19. — — Ӂ

A VI. faj b) alfajaiból ezek találtattak:

15. k
16. n
17. S
18. a madárka; — ellenben ujakul tüntek fel ezek:

1. ·
2. Ӂ
3. l
4. r
5. R
6. I — k.*)

Kivonat

a m. tudom. Akademia archaeologiai bizottsága

1870-iki máj. 3., a m. n. muzeumban, tartott V. rendes ülésének

jegyzőkönyvéből.

Elnök: Szalay Ágoston ő mltsága.

Jelenlevők: Arányi Lajos, Henszlmann Imre, Mátray Gábor, Rómer Flóris, Toldy Ferencz, Wenzel Gusztáv b. tt.

---

*) Bár találkoznának érmészetbarátaink közt, kik e válfajok számát még többel szaporítanák, és a honunkban épen nem ritka, nagyobb leleteket nemcsak felületesen átvizsgálnák, hanem az efféle, csekélységeknek látszó jelekre is ügyelnének! — Meglehet, hogy más adatok hiányában idővel reá akadunk az érmelés titkainak egyik kulcsára, mint például a római érmek, eddig mintegy elhanyagolt és csak felületesen emlegetett betűiben és számjegyeiben a máskép meg nem határozható *pénzlábra*, veretési helyekre, és ezeknek különféle műhelye re reá akadtunk. S lehet, hogy innen fog a magyarországi érmelés reformja kiindulni, valamint már e jelen esetben is bevégzett tény, hogy az V-dik faj Hunyadi Mátyás érmei közől kiküszöböltetvén a Zsigmond-félékhez sorolandó. R. Fl.